

La glòria esparracada de bronel

Mai no és fàcil saber amb quin criteri es resol traduir els clàssics. Balzac (1799-1850), potser perquè en la seva obra n'hi ha per triar i remenar, sol tenir més fortuna que no pas altres grans autors francesos del XIX. En els últims quatre anys, amb regularitat, l'autor de *La comèdia humana* ha gaudit d'unes quantes traduccions: *Esplendors i misèries de les cortesesanes*, *Contes drolàtics*, *Un assumpte tenebrós*, *Il·lusions perdudes*... Ara ens arriba, amb una bona traducció de Josep M. Muñoz, *El coronel Chabert*, novel·la breu de l'any 1842, traduïda ja en la dècada del 1920 per Domènec Guansé, a la Llibreria Catalònia.

Inspirada en una història que havia sentit Balzac i que havia impressionat la societat francesa, *El coronel Chabert* ens explica el relat d'un militar, molt apreciat per Napoleó, a

qui van creure mort en la batalla d'Eylau, durant la campanya russa. Anys després, en tornar a França, ni els departaments civils ni les oficines militars reconeixen el coronel, ni tampoc els seus amics ni, sobretot, la seva dona, la comtessa Ferraud, que s'ha casat amb un aristòcrata, ha tingut fills i cobra una sucosa pensió com a vídua de militar. Només creu en ell Derville, un advocat de segona fila (empobrit i desencisat) que decideix moure's pels despatxos de la justícia perquè el coronel recuperi la seva identitat, és a dir, s'anul·li la seva acta de defunció i s'invalidi el posterior matrimoni de la dona. I és que el coronel Chabert, en els dies napoleònics, va ser un gran home, un heroi nacional; fins i tot va ser un dels primers a rebre la Legió d'Honor.

A Balzac li interessa veure algú amb orgull, patriota acerat i de va-

lors incorruptibles, enfonsar-se moralment davant de la indiferència de tothom. Ens explica com s'ho feia un ciutadà per grimpar durant la Restauració borbònica, com ara el comte Ferraud; i alhora, la dona de Chabert se'ns mostra com un personatge intrigant i, en molts moments, ferotge, sense concessions a l'amor del coronel, en què Balzac creu.

La novel·la ens parla dels inferns de la burocràcia, plena d'individus amb maneguins (no podem deixar de pensar en la insídia que guardava l'autor a advocats i jutges després de diversos plets i litigis per deutes), i observa la distensió nacional dels francesos, en què un gran militar ja no hi pinta res, i al qual Balzac dibuixa amb certa sornegueria, a causa dels aires enravenats i desuets de l'oficial.

Més enllà de l'estricta realisme, de relat cenyit pels tripijocs socials i

les relacions que estableix el codi civil, convé fer una lectura existencial per mitjà de l'aire fantasmal que desprèn el coronel, vivint en una vaqueria, llegint almanacs de gestes militars i passejant pels carrers humits de París, entre parracs i amb una purulenta ferida de sabre que travessa la closca, tothora a la recerca d'ell mateix (en aquells anys, l'escriptor rus Nikolai Gogol començava a publicar els *Contes de Sant Petersburg*, en què trobem la peça *El capot*).

Diàlegs vivaços i eloqüents

Mestre del retrat de personatges dels diàlegs vivaços i eloqüents d'animar els arguments amb expectatives molt versemblants, Balzac sovint ens cau de les mans per alguna generalitat categòrica, per les omnisciències exposades des d'un firmament ben poc realista i de ve-

gades romantitzat. Així, moltes històries seves, si bé encarnen les facultats del gran clàssic (i sovint hi trobem una ironia i humor que el pas del temps fa percebre d'incertesa), no es poden sinó llegir pensant que l'escriptor d'aquells inicis del XIX creia en la potència taxativa d'uns coneixements inapel·lables... i no com els d'ara, segons diuen els postbalzaquistes, insectes impotents i misèrrims, disminuïts per la seva pròpia insignificança.

Sigui com sigui, cal recomanar aquesta novel·la perquè, per la seva extensió, i per l'insòlit episodi que ens presenta, juntament amb cert grau de sorpresa que defuig l'obvietat, és una bona manera d'entrar en l'obra de Balzac. Però qui vulgui saber per què el francès és un clàssic, més aviat cal que s'acuiti a llegir *L'obra mestra desconeguda* o *Il·lusions perdudes*. *

El coronel Chabert
Autor: Honoré de Balzac
Traducció: Josep M. Muñoz Lloret
Editorial: L'Avenç
Barcelona, 2012
Pàgines: 84
Preu: 12 euros

El clàssic francès Honoré de Balzac